

Speciální vydání pro základní a střední umělecké školy

Vážené a milé kolegyně,
vážení a milí kolegové,

nebudu skrývat radost a potěšení nad tím, že mohu napsat několik slov úvodem k mimořádnému vydání Bulletinu NIDV věnovanému „nejmladší“ vzdělávací oblasti – oblasti zaměřené na další vzdělávání pedagogů a manažerů základních a středních uměleckých škol. Víím, že vedle radosti a potěšení je to pro mne i pro krajské metodiky na všech čtrnácti krajských pracovištích NIDV velký závazek a zároveň pocit pokory k něčemu novému, co se zrodilo a co se z toho snažíme vychovat a nezkažit to. Co nás táhne dopředu je Vaše nadšení, Váš zájem, Vaše pomoc i Vaše cenné rady. Úzká spolupráce mezi námi a členy Ústřední umělecké rady ZUŠ ČR, Rady Asociace ZUŠ ČR, lektory, řediteli i učiteli při přípravě akreditací vzdělávacích programů, vyhledávání lektorů a tvorbě lektorského týmu z řad zkušených pedagogů základních, středních a vysokých uměleckých škol je obdivuhodná a neobvyklá. Významným (a dovolím si nazvat i historickým) gestem, kterého si velmi vážíme, je vyhlášení resortního projektu/úkolů MŠMT Podpora ZUŠ v roce 2014 a v roce 2015. Speciální vydání Bulletinu je věnováno stručnému ohlédnutí se za téměř tříletou minulostí vzdělávací oblasti ZUŠ/SUŠ a zároveň naznačením, kudy bychom se mohli ubírat do budoucna. Přeji nám všem na této cestě hodně vzájemného pochopení, mnoho dobrých nápadů a dostatek sil k jejich uskutečňování.

PhDr. Ilona Juhásová, hlavní garantka
vzdělávací oblasti ZUŠ/SUŠ

Motto:

„Všechno, co můžeš nebo o čem sníš, začni uskutečňovat.“

(Johann Wolfgang Goethe)

Koncepce dalšího vzdělávání pedagogů ZUŠ a SUŠ

Vzdělávací oblast Základní umělecké vzdělávání a Střední umělecké vzdělávání reaguje na vzniklou potřebu podpořit vzdělávání pedagogických pracovníků a manažerů základních a středních uměleckých škol v souvislosti s probíhající kurikulární reformou, s potřebou vytvoření samostatné struktury a obsahu vzdělávacích programů a s potřebou zajištění udržitelnosti projektů EU, které NIDV v minulých letech realizoval. Potřeba širší a kvalitnější nabídky vzdělávacích programů pro pedagogy základních a středních uměleckých škol byla v uplynulém období často deklarována, např. ve výstupech z výzkumu v rámci projektu Podpora ZUŠ. Pro vznik a fungování samostatné vzdělávací oblasti ZUŠ/SUŠ byl utvořen tým krajských garantů NIDV, postupně se tvoří tým lektorů a obsah a struktura vzdělávacích programů. Ruku v ruce postupuje nastavování

mechanismů kvality poskytovaných programů (akreditace) a kontrolních mechanismů (evaluační dotazníky, celkové vyhodnocování kvality). Vzdělávací programy navazují na projekty již ověřené obsahy i struktury, ale především jsou specificky cílené pro pedagogy a management základních a středních uměleckých škol, jejichž vzdělávací potřeby jsou odlišné od vzdělávacích potřeb učitelů základních škol. Obsahově se do budoucna budeme také zabývat aktuálními tématy jako je společné vzdělávání na ZUŠ, podpora mimořádně nadaných žáků, podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, podpora učitelů pro vzdělávání dětí/žáků cizinců, podpora učitelů pro vzdělávání seniorů na ZUŠ a dalšími. Hlavní přínos koncepce vzdělávací oblasti ZUŠ/SUŠ lze spatřit ve vytvoření základu pro vzdělávání pedagogů a manažerů ZUŠ/SUŠ pro budoucí kariérní systém.



Školu dělají učitelé, ne interaktivní tabule

Základní umělecké vzdělávání nastavuje systém péče o začínající učitele
Absolventi pedagogického zaměření přicházejí z vysokých škol nepřipraveni na to, co je v terénu čeká. Zaznívá to ze škol napříč všemi stupni a typy. Přesto si jen málokterá zanechala užitečný pozůstatek dob minulých - uvádějí učitele. Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) teď spolu s Asociací základních uměleckých škol (AZUŠ) tuto důležitou pozici křísí jako systém.

V rámci resortního úkolu Podpora ZUŠ, který je postaven na třech pilířích dalšího vzdělávání učitelů, patří jeden balíček právě těm začínajícím. V průběhu školního roku se v něm pedagogové ve čtyřech seminářích seznamují s hlavními oblastmi uměleckého vzdělávání, s nimiž se dosud nesetkali vůbec, nebo jen v omezené míře: Zakotvení ZUŠ ve vzdělávacím systému, komunikace, vedení třídní dokumentace a hodnocení žáků.

■ Požadavky přinesla praxe

„S tím, že novopečení učitelé přicházejí do praxe s určitými mezerami, se potýkají ředitelé napříč školami všech stupňů. A rozhodně to není jen otázka posledních let,“ říká **Ilona Juhásová**, vedoucí krajského pracoviště NIDV v Karlových Varech a zároveň manažerka projektu Podpora ZUŠ. Učit do „zušek“ přicházejí nejen absolventi vysokých škol, ale také konzervatoři a některých *Pokračování na str. 6*

Pilíř A

Dvouletý systém vzdělávacích programů v každém kraji

1. **Dvouletý cyklus odborných jednodenních seminářů** – celkem 16, z toho každé pololetí 4 kurzy
2. **Dvouletý cyklus jednodenních ICT kurzů** – celkem 8, tj. každé pololetí 2 kurzy
3. **Dvouletý cyklus vícedenních manažerských kurzů** – tj. 1 - 2x ročně

Jednodenní profesně zaměřené semináře kopírují počet sekcí krajských uměleckých rad, z nichž každá si může během tohoto dvouletého období navrhnout jeden vzdělávací program (např. klavírní sekce – VP Využití nových metod a forem ve výuce hry na klavír, téma: Klavírátky) Jednodenní ICT kurzy odpovídají svým obsa-

hem požadavkům na počítačovou gramotnost pedagogů ZUŠ/SUŠ podle úrovně jejich znalostí a zkušeností práce s digitálními technologiemi (např. využití interaktivní tabule při výuce hudební nauky). Vícedenní manažerské kurzy např. formou Kolokvia ředitelů umožňují reagovat na aktuální problematiku pracovní právní či vedení pedagogického sboru. Společné setkání využívají ředitelé škol, členové Krajských uměleckých rad a zástupci Asociace ZUŠ na společné sdílení příkladů dobré praxe, na výměnu zkušeností či na vyřešení některých organizačních záležitostí (harmonogram Soutěže ZUŠ, dramaturgie celokrajného festivalu apod.).



Víte, že ...

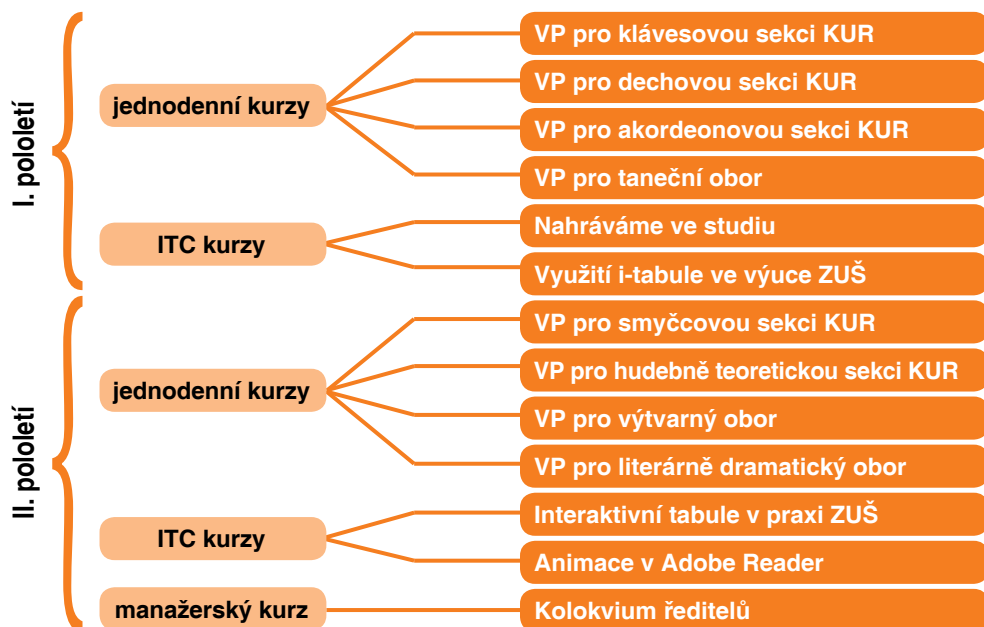
V roce 2015 se v rámci vzdělávací oblasti ZUŠ/SUŠ konalo

- 57 vzdělávacích programů jednodenních s účastí 677 pedagogů (Praha + SČ, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Brno, Zlín, Jihlava);
- 6 vzdělávacích programů z oblasti digitálních technologií – 75 účastníků;
- 7 vzdělávacích programů manažerských – 134 účastníků (Karlovy Vary, Jihlava, České Budějovice, Zlín).

V roce 2014 se uskutečnilo pouze

- 8 vzdělávacích programů jednodenních s účastí 154 pedagogů (Praha + SČ, Plzeň, Karlovy Vary, Liberec, Hradec Králové, Brno, Zlín, Jihlava);
- 0 vzdělávacích programů z oblasti digitálních technologií;
- 5 vzdělávacích programů manažerských s účastí 109 manažerů uměleckých škol (Karlovy Vary, Hradec Králové, Zlín, České Budějovice, Brno).

Příklad cyklu VP Pilíře A pro jeden rok



Přehled garantů ZUŠ a SUŠ

Kraj	Krajský garant	Telefon	E-mail	Zástupce Krajské umělecké rady a Rady Asociace ZUŠ
Praha	Mgr. Pavla Matoušková	222 122 313, 777 737 594	matouskova@nidv.cz	Aleš Chalupský - předseda ÚUR – ZUŠ Praha 1, Biskupská, Bc. Jiří Stárek – Rada AZUŠ – ZUŠ Praha 10, Hostivař
Středočeský	Mgr. Pavla Matoušková	222 122 313, 777 737 594	matouskova@nidv.cz	Iveta Sinkulová – KUR – ZUŠ Říčany, Jiří Freml – Rada AZUŠ – ZUŠ Zruč nad Sázavou
Jihočeský	Mgr. Eva Kopúnová	387 699 019, 775 571 636	kopunova@nidv.cz	Pavel Steffal – KUR – ZUŠ České Budějovice, Piaristické nám., Jindřiška Kudrlová – prezidentka AZUŠ – ZUŠ Písek
Plzeňský	Ing. Martina Hejlová	377 473 606, 775 571 656	hejlova@nidv.cz	Jan Vozár – KUR – ZUŠ J. S. Bacha Dobřany, Iva Vainarová – Rada AZUŠ – ZUŠ T. Brzkové Plzeň
Karlovarský	Bc. Martin Plitz, DiS.	602 427 503	plitz@nidv.cz	PhDr. Ilona Juhásová – KUR – NIDV Karlovy Vary, ZUŠ Sokolov, Jitka Kaprová, DiS. – Rada AZUŠ – ZUŠ Chodov
Ústecký	Petr Soukal	475 211 255, 775 755 024	soukal@nidv.cz	Bc. Jaroslav Sochor – KUR – ZUŠ Litvínov, Mgr. Marek Korbely, Rada AZUŠ – ZUŠ E. Randové, Ústí n. Labem
Liberecký	Bc. Petra Karbanová	482 360 511, 775 571 651	karbanova@nidv.cz	Mgr. Bohuslav Lédl – KUR – ZUŠ Turnov, Mgr. Tomáš Kolafa – výk. ředitel AZUŠ – ZUŠ Liberec, Frýdlantská
Královehradecký	Mgr. Hana Černá	495 500 913, 775 576 312	cerna@nidv.cz	Lubor Bořek – KUR – ZUŠ Police nad Metují, Bc. Jaroslava Komárková – Rada AZUŠ – ZUŠ Jičín
Pardubický	Mgr. Marie Effenberková	466 046 145, 775 571 618	effenberkova@nidv.cz	Jan Papež – KUR – ZUŠ V. Nováka, Skuteč, okr. Chrudim, PaedDr. Jiří Tomášek – Rada AZUŠ – ZUŠ Ústí nad Orlicí
Vysočina	Zuzana Prokšová	567 571 829, 775 571 628	proksova@nidv.cz	Antonín Veselý – KUR – ZUŠ Jihlava, Bc. Jindřich Macek – Rada AZUŠ – ZUŠ Havlíčkův Brod
Jihomoravský	Mgr. Šárka Dostalová	547 541 247, 775 571 604	dostalova@nidv.cz	Hynek Smutný – KUR – ZUŠ A. Muchy Ivančice, Petr Karas – Rada AZUŠ – ZUŠ Smetanova, Brno
Olomoucký	Dagmar Sobotková	731 503 728	sobotkova@nidv.cz	Mojmír Chuda – KUR – ZUŠ Hranice, Mgr. Pavel Doubrava – Rada AZUŠ – ZUŠ Zábřeh
Zlínský	Ing. Ladislava Hašková	577 437 711, 775 571 605	haskova@nidv.cz	Mgr. Martina Hnilíčková – KUR – ZUŠ Zlín, Mgr. Hana Mahdalová – Rada AZUŠ – ZUŠ Uherský Brod
Moravskoslezský	Mgr. Aneta Měřinská	596 120 454, 773 925 193	merinska.aneta@nidv.cz	Blanka Zátokpová – KUR – ZUŠ Orlová, Mgr. Pavla Kovalová – Rada AZUŠ ZUŠ Ostrava - Mariánské Hory

Pilíř B

Pilíř B je obsahově členěn na tři kategorie čtyřdílných cyklických vzdělávacích programů podle délky pedagogické praxe - pro začínající učitele, pro zkušené učitele a pro ředitele ZUŠ.

1. Začínající učitelé, kteří zahájí svou pedagogickou kariéru, zde získají základní informace o zařazení ZUŠ ve vzdělávacím systému ČR, budou umět odlišit základní umělecké a zájmové vzdělávání, seznámí se s principy kurikulární reformy a pochopí provázanost uměleckého vzdělávání v ČR (ZUŠ – konzervatoře - AMU apod.). Dále získají veškeré potřebné znalosti z adaptačního procesu, od nástupního pohovoru až po zásady spolupráce s kolegy, rodiči, přípravy na vyučování, vedení třídní dokumentace a plán osobního rozvoje. Jako podstatná oblast je zde také obsažena schopnost zvládnout

základní principy hodnocení žáků (kritéria, formy, diagnostika) a pochopení specifík hodnocení žáků v uměleckém vzdělávání.

2. Druhá oblast je zaměřena na **zkušené učitele**, kteří se již pedagogické činnosti dlouhodobě věnují a potřebují si doplnit znalosti v oblastech osobního managementu, realizace a aktualizace ŠVP, v obecné didaktice a práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

3. Třetí oblast se věnuje ředitelům ZUŠ. Především jde o oblast timemanagementu (plánování, organizace práce, řešení problematiky syndromu vyhoření apod.). Dalším okruhem je získání schopnosti správně a účelně zajistit vlastní hodnocení školy, řídit proces aktualizace ŠVP a zajistit jeho naplňování.

Harmonogram realizace - plán

Balíček „**Základní umělecké vzdělávání - začínající učitel**“ - cyklus 4 kurzů (24 hodin) - dokončení realizace v rámci rezortního projektu č. 44 Podpora ZUŠ 2015 na sedmi krajských pracovištích NIDV.

Balíček „**Základní umělecké vzdělávání – zkušený učitel**“ - cyklus 4 kurzů (24 hodin) pro zkušené učitele. Pilotáž programu ukončena v květnu 2015. Návrh pro rezortní projekt Podpora ZUŠ v roce 2016 na všech 14 krajských pracovištích NIDV.

Balíček „**Základní umělecké vzdělávání – management**“ - cyklus 4 kurzů (24 hodin) pro management školy. Realizace připravena na rok 2016/2017 na všech 14 krajských pracovištích NIDV.

Průběh realizace v letech 2014 – 2015

Pilíř B (2014) – celkem: **107 účastníků**

Balíček čtyřdílný cyklus „**Základní umělecké vzdělávání – zkušený učitel**“ (pilotáž Praha + Středočeský kraj) – **17 účastníků**

Rezortní projekt Podpora ZUŠ – **Kulatý stůl 27. 11. 2014 – 90 účastníků**

Pilíř B (2015) – celkem: **146 účastníků**

Rezortní projekt Podpora ZUŠ:

Vzdělávací program **Základní umělecké vzdělávání – začínající učitel** (7 kurzů) – celkem **115 účastníků**, z toho Praha + Středočeský kraj: 12; České Budějovice: 17 účastníků; Karlovy Vary: 9 účastníků; Ústí nad Labem: 1; Ostrava: 8; Zlín + Olomouc: 13; Brno: 23; Hradec Králové: 19.

Vzdělávací program **Základní umělecké vzdělávání – zkušený učitel** (pilotáž Praha + Středočeský kraj) – celkem **31 účastníků**

Optimistická douška

Ohlédnu-li se za celoročním programem „Začínající učitel“, který putoval po krajích celé republiky, vracejí se mi počáteční pocity nejistoty. Zažívala jsem je na začátku roku, protože mi bylo jasné, že moje téma „Osobní management začínajícího učitele“ nebude tak záživné a atraktivní, jako „Komunikace“ nebo „ZUŠ ve vzdělávacím systému“. Frekventanti našeho workshopu mě však záhy přesvědčili o opaku. Témata „Příprava na vyučování“, „Plán osobního rozvoje“ a „Třídní dokumentace“ se ukázala být pro mladé učitele aktuální a byla nevysychajícím pramenem příkladů a otázek. A můj věčný pedagogický optimismus byl posílen pohledem na zapálené, vzdělané a po radách tou-

žící mladé kolegy. Překvapením pro mne někdy byla účast délesloužících učitelů, kteří toužili po informacích. Ideální předehra k programu příštího roku, který bude zacílen na zkušené učitele. Nezbyvá, než pochválit organizátory setkání v jednotlivých krajích a zastavit se snad nad jedinou otázkou, která pro mne z jednotlivých setkání vyplynula. Proč někde praskala posluchárna ve švech a plánovaný počet účastníků byl překročen, a někde jsme se vešli k většímu stolu? Začínajících učitelů je přece ve všech krajích zhruba stejně. Tak uvidíme u zkušených učitelů, kterých je násobně více ve všech krajích. Už se na ně těším!

PhDr. Hana Chvátílová

Čtyřchodové menu pro začínající učitele

NIDV nabízí v rámci DVPP pro ZUŠ balíček čtyř seminářů pro začínající učitele. Jako lektor jednoho z témat (Hodnocení žáků) se často zamýšlím nad tím, co se po absolvovaném vzdělávání děje dál. Jako pedagog se totiž nemohu spokojit pouze s faktem, že v dotazníku vyplněném účastníky je seminář hodnocen jako profesionální, přínosný atd. V první řadě mě zajímá, co se děje bezprostředně po skončení akce. Od zúčastněných učitelů se dovídám, že asi tři čtvrtiny z nich pospíchají do školy učit. Ostatní jsou našťastí z větší dálky, a tak si mohou dopřát ten luxus, že mají čas popřemýšlet o tom, co je na semináři zaujalo, co budou chtít skutečně využít v praxi a jaký udělají první krok v intervenci do svého způsobu výuky. Otázkou je, zdali čas pro takovou reflexi máme doopravdy považovat za luxus. Nejedná se spíš o nezbytnou fázi učení, která je základní podmínkou pro přenos nových informací do praxe? V této krátké úvaze půjdu ještě trochu dále do budoucnosti. Dejme tomu, že učitel, který považuje

je absolvovanou vzdělávací akci za profesionální a přínosnou, si doopravdy stanovil nějakou prioritu nebo snad i konkrétní úkol pro svůj další rozvoj. Má o tom vědět vedení školy? Nebo je to jenom jeho osobní věc? Jistě si všichni vzpomene na své pedagogické začátky, na tu spoustu energie, kterou jsme museli vynaložit na orientaci v nové životní roli – v roli pedagoga. Máme-li dobrou paměť a jsme-li dostatečně empatictí, dojdeme k závěru, že začínající učitel pro svůj skutečný a cílevědomý rozvoj potřebuje pomocnou ruku přímo uvnitř jeho školy. Potřebuje konzultanta, kritického přítele, didaktického rádce, supervizora... Tyto činnosti nejlépe provedou kolegové začínajícího učitele, nikoliv vedení školy. Podmínkou je, aby na to měli čas a aby k tomu byli vyškoleni. Slušné a spravedlivé je, aby za to byli odměněni – avšak nikoliv na úkor nenáročných složek platu ostatních pedagogů. Toto vše řeší návrh kariérního systému z dílny NIDV. Držme si palce, aby nedošlo k avizovanému „oříznutí“ tohoto systému

o vyšší kariérní stupně, které jsou určeny právě pro mentory z řad učitelů dané školy.

Mgr. Luboš Lisner,
ředitel ZUŠ Praha 5, Štefánikova 19



Pilíř C

Každý rok jedenkrát: Celostátní akce - vícedenní vzdělávací programy

Obsahové zaměření těchto aktivit je navrhováno a konzultováno s předsedy sekce Ústřední umělecké rady ZUŠ ČR. Akreditované vzdělávací programy jsou určeny učitelům

- výtvarného oboru
- tanečního oboru
- literárně dramatického oboru
- určitých studijních zaměření hudebního oboru:
 - hra na varhany
 - souborová a orchestrální hra

Přehled celostátních programů v Pilíři C v letech 2014 - 2015

V roce 2014 se uskutečnily 4 celostátní akce – celkem 217 účastníků:

- Hra na **varhany** – Praha – 26 účastníků
- Celostátní setkání učitelů **TO ZUŠ** – Bystré – 56 účastníků

- Celostátní setkání učitelů **LDO ZUŠ** – Plzeň – 47 účastníků
- Cesty k efektivní výuce – **EKN** – Vílanec – 88 účastníků

V roce 2015 jsme uspořádali 6 celostátních programů – celkem 305 účastníků:

- VP Hra na **varhany** – Olomouc – 16 účastníků
- VP Hra na **varhany** – Praha – 22 účastníků
- VP Celostátní setkání učitelů **TO ZUŠ** – Bystré – 52 účastníků
- VP Celostátní setkání učitelů **VO ZUŠ** – Plzeň – 66 účastníků
- VP Celostátní setkání učitelů **souborové a orchestrální hry na ZUŠ** – Liberec – 59 účastníků
- VP Cesty k efektivní výuce – **EKN** – Vílanec u Jihlavy – 90 účastníků



OHLASY ● NÁZORY ● STANOVISKA

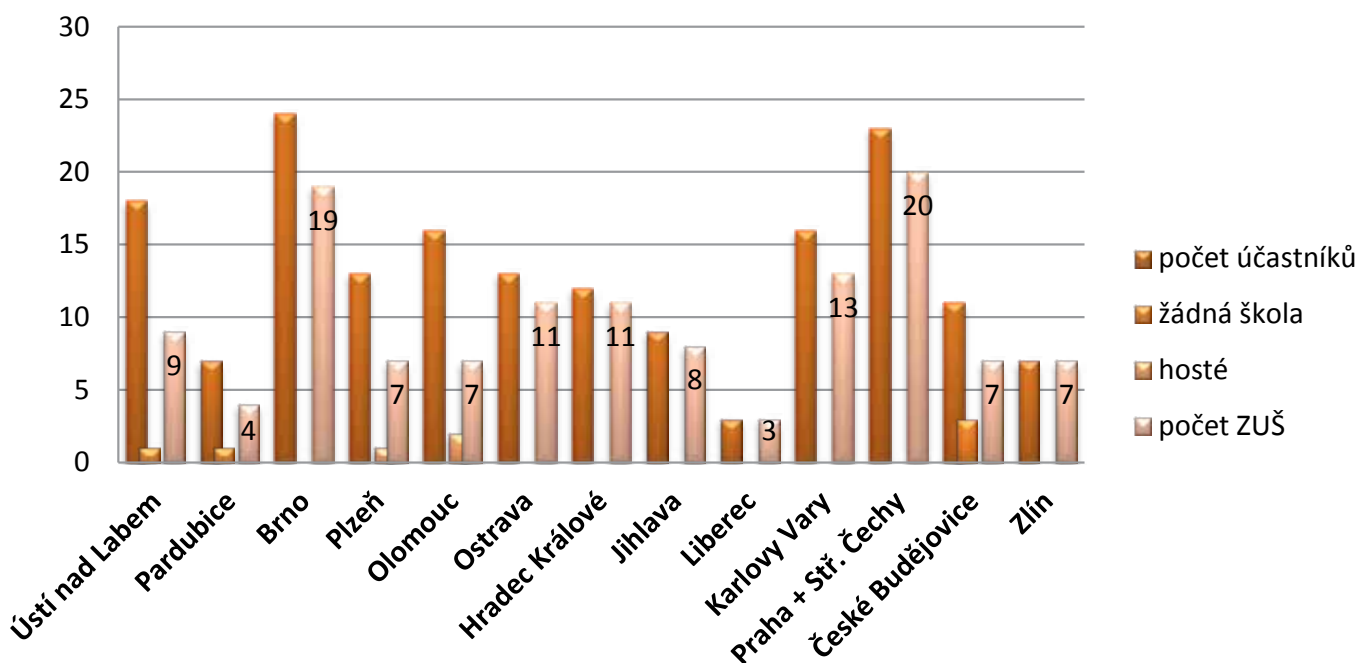
Reakce účastníků vzdělávacích programů pro pedagogické pracovníky ZUŠ a SUŠ jsou podnětné a motivující:

- Vynikající, jen tak dál!!
- Více takových přednášek!
- Oceňuji možnost konfrontace s jinými pedagogy...
- Dovedu si představit pokračování tématu nebo další oblast se stejným lektorem.

- Chválím dobré technické zázemí, kvalitní zvuk, kvalitní obrazovou projekci.
- Vážím si možnosti setkat se s ostatními kolegy z oboru, nových podnětů a poznatků pro mou práci a výměny názorů a zkušeností přímo v dílnách...
- Líbily se mi všechny dílny, škoda, že jsem neměla možnost jich absolvovat více.
- Organizátoři i lektori jsou velmi vstřícní, pro-

- středí seminářů velmi příjemné.
- Účastnila jsem se taneční kompozice a chtěla bych využít příští možnosti nabídky vzdělání – tanec v nás. Program byl velmi dobře připraven a budu se těšit na další možné setkání ohledně dalšího vzdělání.
- Bylo tady senzačně. Děkuji!
- Jsem spokojená s tím, že byl seminář ve všední den. Neměnila bych to. DĚKUJI ZA VŠE!

Řízená setkání nad úpravami ŠVP – RÚ Podpora ZUŠ 2014



Celostátní setkání pedagogů tanečního oboru

Ve dnech 14. - 16. října 2015 se po roce uskutečnilo druhé celostátní setkání pedagogů tanečního oboru ZUŠ v Bystré. Naše pozvání do lektorského týmu přijaly takové osobnosti jako Eva Blažíčková, Bohumíra Eliášová a Lenka Švandová. Eva Blažíčková, choreografka a taneční pedagožka, žákyně Jarmily Jeřábkové, zakladatelka a dlouholetá ředitelka Konzervatoře Duncan centrum, svou dílnu nazvala Tanec v nás. Obsahovala zákonitosti fungování celistvé lidské bytosti, zdroje tance v nás, tanec jako uměleckou činnost úzce propojenou s lidskou existencí, specifika a trvalé hodnoty tance, tanec jako nedoceněnou výchovnou možnost. Bohumíra Eliášová, choreografka, pedagožka a tanečnice, svou dílnu Taneční kompozice, vedla spolu s Jiřím Jaklem. Zaměřili se na práci se základními elementy tance - prostorem, časem, dynamikou a rytmem pohybu. Na základě praktických cvičení docházelo k uvědomění si, pochopení a osvojení si kompozičních pravidel. Zabývali se také adekvátností výběru hudby, tématu a práci s interpretem. Lenka Švandová, taneční pedagožka a choreografka dílnu Hudba a tanec, vedla s Edgarem Mojdlm. Náplní byla práce s hudební předlohou při tvorbě krátké taneční formy - rozbor hudební předlohy, pohyb v rámci dané skladby, charakter pohybu a jeho tvorba vzhledem k hudební předloze, průprava k tanečnímu zpracování motivu. Paralelní taneční a hudební skladby s využitím živé hudby, za přítomnosti hudebního skladatele - forma vycházející z obsahu, její struktura, práce s časem, dynamikou, se zvukem, interakce tanečník - hudebník, skladatel - choreograf. I letos se kapacita semináře naplnila během krátké doby.



Padesát účastníků se do malebného města Bystré sjelo ze všech krajů České republiky. Každý z nich si vybral jednu dílnu, ve které pracoval po celý pobyt. První večer byl věnován soutěžní přehlídce tanečního oboru – prezentaci nejúspěšnější choreografie celostátního kola v Pardubicích. V besedě s hostem, inspektorkou ČŠI Stanislavou Juchelkovou, byl čas věnovat se i problematice ŠVP. Během tří dnů měli všichni dostatek příležitostí diskutovat, hovořit o svých zkušenostech, problémech, úskalích i krásách povolání tanečního pedagoga. Výběr kvalitních odborných lektorů a náplň jednotlivých dílen,

možnost konfrontace s jinými pedagogy, organizace, příjemné prostředí a atmosféra - to vše bylo kladně hodnoceno. Vyvrcholením celé akce bylo vystoupení jedné skupiny účastníků z dílny Hudba a tanec, které bylo oceněno bouřlivým potleskem a slovy chvály. Za všechny zúčastněné mnohokrát děkuji paní Iloně Juhásové a panu Martinu Plitzovi z NIDV za výbornou organizaci a všichni se těšíme na další, třetí setkání.

Ilona Rudelová,
ZUŠ Nový Jičín, předsedkyně taneční sekce
ÚUR ZUŠ

Základní umělecké probuzení

Pravdou je, že většina rodičů zapíše svého potomka často již v útlém věku do „hudebky“ z důvodu všeobecně vládnoucího přesvědčení, že absolvováním tohoto druhu školy získá dítě něco, co mu základní škola v žádném případě poskytnout nemůže. A v této fázi našeho rodičovského rozhodování vlastně ani tak nezáleží na tom, zda jsme v naší ratolesti rozpoznali ten správný talent. Možná ve skrytu duše doufáme, že z ní nebo něj nakonec vyroste skutečný virtuózní či umělec, většina z nás se však nakonec spokojí s tím, když můžeme konstatovat alespoň obstojný zájem, píli a vytrvalost, podporovanou naší rodičovskou neústupností a důsledností. Po letech, když se náš dospělý potomek zařadí do zástupu absolventů základní umělecké školy v tom či onom oboru, si vlastně blahopřejeme, že jsme někdy i se skřípějícími zuby ustáli všechna úskalí jeho domácí přípravy a ve finále se radujeme z jeho malých i větších uměleckých úspěchů. Koloběh onoho základně uměleckého probuzení a dozrávání dítěte a mladého člověka jsem u svých dcer mohla zažít třikrát. Dnes je mi více než jasné, že vlastně není ani tak důležité to, zda si daný umělecký obor zvolí jako profesionální

dráhu. Jako starostlivá máma oceňuji hlavně jiné přidané hodnoty, které jim základní umělecká škola dala do života:

- vnímavost pro krásu a cit pro harmonii a řád
- trpělivost a důslednost
- možnost sebevyjádření a sebedůvěru
- odbourání zábran a schopnost vystupovat na veřejnosti
- schopnost týmové spolupráce (ve sboru, souboru či orchestru) a zároveň rozvoj své vlastní individuality

V kvalitě a míře těchto hodnot se vždycky odrážela osobnost vyučujícího, kterého děti v hudební škole měly. Víím, že si svou paní učitelku či pana učitele v sobě ponese celý život. Nejen v tom, co je naučili v rámci notové osnovy, ale hlavně mimo ni. Možná, že ještě ani netuší, kolik dveří a bran jim pro jejich život notovým klíčem odemknuli – i když to někdy šlo ztuhla. A ve skrytu duše doufám, že jednou, až budou dospělí, občas rádi sfouknou prach ze starých not a s potěšením si – třeba jen pro svou radost či radost někoho blízkého – zahrají na svůj odložený hudební nástroj.

-alfa-



Pokračování ze str. 1

středních uměleckých škol. Informace, které by potřebovali hned, když nastoupí do svého prvního pracovního místa, jim však chybějí. Záleží tedy na každém řediteli, jakou podporu pro začínající kolegy nachystá. Baličky - včetně toho pro začínající učitele - vznikly na základě výsledků průzkumu, který NIDV provedl v rámci celostátního projektu Podpora ZUŠ. Obsah balíčku pro začínající učitele jsme vytvářeli v týmu se zástupci AZUŠ. V uplynulém školním roce byl balíček pro začínající učitele ověřen v Praze a Středočeském kraji. Úspěšně. Pokud v letošním roce uspěje další rezortní úkol Podpora ZUŠ 2015, otevře se tato možnost i dalším pedagogům. Praha a Středočeský kraj by pak měly společně ověřovat navazující balíček vzdělávání, tentokrát pro zkušené učitele.

■ Kdo je začínající učitel ZUŠ

Podle projektu je to učitel s praxí nula až tři roky. Každý je jiný. „Začínající učitel je otevřený novým trendům, není svázaný rutinou. Na druhou stranu je ale hodně zranitelný, pokud zůstane bez podpory,“ říká **Luboš Lisner**. „Často se stává, že se chytá jediné jistoty, kterou má, a to je způsob, jak ho kdysi učil jeho učitel. Proto jsme se při sestavování obsahu balíčku soustředili na to, co čerstvým absolventům učitelské profese chybí. Myslím, že tímto školením by měl projít každý začínající učitel. Zásadní roli pak hraje ředitel školy, který má být nejen manažerem, ale také tím, kdo řídí pedagogický proces. Starat se o tu stránku řízení, která podporuje přímo učitele, protože školu dělají učitelé, ne interaktivní tabule. Co jsem nastoupil do funkce ředitele, snažím se vstřípit učitelům - a nejen těm začínajícím - že by měli vnímat pedagogickou práci se stejným pocitem důležitosti, s jakým vnímali svůj hudební nástroj a svoji uměleckou kariéru. Že dobře učit má stejný význam jako být skvělý interpret.“

■ Jako úvod: Postavení ZUŠ

Téma Začlenění ZUŠ do systému vzdělávání se může na první pohled zdát jaksi navíc. Ve škole už učitelé přece pracují, tak co? „Pokládali jsme za důležité, aby znali kontext - kam přicházejí a jakou tradici s sebou nesou,“ vysvětluje **Jiří Stárek**. „Aby věděli, že historie uměleckého vzdělávání u nás se datuje už od přelomu 17. a 18. století. Hovoříme o významných osobnostech, které dodnes reprezentují Českou republiku, ale málokdo si uvědomuje, že podhoubí vychází z tradice uměleckého kantorství. Mluvíme s nimi také o období normalizace minulého století, kdy bylo umělecké vzdělávání chápáno spíše jako volnočasová aktivita, a ne jako souvislé, systematické a na sebe navazující trístupné umělecké vzdělávání, jakým ve skutečnosti je. Teprve RVP ZUV jasně nastavil a formuloval správné pojetí tohoto typu vzdělávání. Ostatně i se zásadami reformy začínající učitele seznamujeme.“ Jiřího Stárka zlobí, když někdo občas operuje statistikou, kolik žáků ZUŠ se v umělecké profesi následně skutečně uplatní. Daleko zajímavější by podle něj byla jiná statistika. Totiž kolik absolventů uměleckého vzdělávání obecně je dnes například nezaměstnaných. Prý bychom došli

k závěru, že nula procent. Protože výchova ke kreativitě a flexibilitě platí i pro hledání vlastního zaměstnání.

■ Ach ty třídnice!

Nad administrativou, která se k učitelskému povolání váže, nařikají jak zkušení, tak začínající kantoři. Je to nutné zlo, které však musejí zvládnout, protože co je zapsáno, to platí. Seminář o třídní dokumentaci měla na starosti **Hana Chvátlová**, ředitelka ZUŠ Petra Ebeny v Žamberku. „Měla jsem obavy, že se budou tvářit otráveně, ale opak byl pravdou. Snažila jsem se jim vysvětlit, jak by měli k dokumentaci přistupovat. Aby pochopili, k čemu jednotlivé pedagogické dokumenty slouží. Například že žákovská knížka tu není pro ředitele ani inspektora, ale pro rodiče. Co by se v ní tedy mělo objevovat, aby splnila svůj účel. Totéž platí o třídní knize, která naopak slouží učitelům, eventuálně ředitelům, který má právo do ní nahlédnout, a následně jednou za čas inspekci. Konečně třetím důležitým dokumentem je katalog o průběhu vzdělávání v ZUŠ. Ten slouží také učitelům, ale především ředitelům. Je to vlastně jediný dokument, který jde s žákem ze školy na školu. Měl by proto obsahovat komplexní informace.“

■ Hodnocení uzavírá

Tématu náročného, ale důležitého zdaleka nejen pro začínající učitele, se ujal jako lektor **Luboš Lisner**. „Dobře účastníci přijali informaci o zpětné vazbě hodnocení. Totiž že žák považuje za důležité to, co my hodnotíme. A naopak - co nehodnotíme, za důležité nepovažuje. Teď porovnávejte. Když si přečtete různé ŠVP, najdete v nich, jak žáka motivujeme k sebevyjádření, jak ho učíme orientovat se v proudu znějící hudby, jak ho učíme vytvářet si vlastní názor. Ale jak asi vnímá žák naše vzletné fráze, když například z hudební nauky má 90 % známek z notových diktátů? Tak důležitý moment v hodnocení bychom neměli přehlížet.“ Při semináři došlo také na slovní hodnocení. V závěru se shodli na tom, že hodnocení není ani tolik důležité proto, aby uzavřelo nějakou etapu nebo rozškatalovalo žáky podle schopností, ale aby směřovalo do budoucna.“

■ Jak to vidí absolventi

Lektoři se ve zpětném pohledu na školení začínajících učitelů shodli: Bylo přínosné. Ale jak to vidí začínající učitelé, kteří v uplynulém školním roce semináře absolvovali? Na stejné ZUŠ, kde je

ředitelem **Jiří Stárek**, vyučuje dva a půl roku hru na akordeon **Michal Polák**. Stejně dlouho zde působí také **Miloš Offenbartl** (hra na klasičtější a elektrickou kytaru). **Rostislav Janda** učí čtvrtým rokem v ZUŠ Sedlec-Prčice hlavně hru na zobcové flétny a žesťové nástroje. Když jsem se zeptala, jaký byl jejich první dojem, když se dověděli, že by se měli zúčastnit školení, zažertovali: Že budeme mít zasekané pátky. Pak ale přiznali, že semináře vůbec nebyly marné. Miloš Offenbartl a Michal Polák vstoupili do školení s roční praxí a považují to za ideální. „Přece jen už víte, o čem je řeč,“ vysvětluje M. Polák. „Ještě jsem neměl všechno zjeté, ale už jsem věděl, proč budu informace potřebovat, v čem mi mohou pomoci.“ Shodli se i na tom, že některé semináře by klidně mohly pokračovat. Například v oblasti didaktiky a psychologie by stálo za to dovědět se víc. Marné by nebyly ani specializované semináře věnované jednotlivým nástrojům. Také Rostislav Janda je přesvědčený, že školení by se mělo po republice rozšířit. „I když má každá ZUŠ jiné zvyklosti, ve finále je systém podobný a zájem stejný. Bylo dobré trochu si rozšířit obzor.“ Za zajímavé považuje nahlédnutí do systému uměleckého vzdělávání i do jeho historie. Oceňuje zejména seminář věnovaný komunikaci. Je absolventem konzervatoře, deset let pak působil jako aktivní muzikant, mezi tím ještě soukromě učil.

■ Pilot skončil - a dál?

Zdá se, že pilotní ověřování splnilo svůj účel. Pokud vše dopadne dobře, může se rozběhnout po republice. Jako vstup do celoživotního vzdělání to je dobrý impuls. Ale nesmí se zůstat jen u prvního kroku. „Postupem času se čím dál tím víc odklání od školení typu jednorázového semináře,“ připomíná L. Lisner. „Jsem přesvědčený, že dojem z něho brzy vyprchá. Ředitelé, kteří posílají své kolegy na školení pro začínající učitele, by měli pamatovat na to, že to je jen jedna ze složek adaptačního období začínajícího učitele. Pokud nebudou jeho dovednosti posilovány, zážitek vymizí. Proto bychom se v příštím roce s dnešními absolventy rádi sešli na dalších seminářích věnovaných jednotlivým tématům. Uvažujeme také o tom, že bychom jim zadali v souvislosti s tématem nějaký dlouhodobý úkol a pak s nimi na toto téma debatovali. To je podle mne cesta ke skutečnému vzdělávání.“

Jaroslava Štefflová

(Se svolením autorky převzato z UN)

